

Скульська Ірина. ПСИХОЛОГІЯ СТУДЕНТСЬКИХ АКАДЕМІЧНИХ ГРУП

Розглядаються психологічні особливості студентської групи, а також її структура. Проаналізовано міжособистісні стосунки в студентській групі, а також лідерство і керівництво в студентській академічній групі.

Ключові слова: психологія лідерства, студентська академічна група, міжособистісні стосунки, керівництво, лідер.

Дослідженню соціально-психологічних явищ у студентській групі та закономірностей її функціонування приділяється значна увага у психології. Навіщо викладачеві треба знати психологію студентської групи? Річ у тім, що й куратор групи, і кожен викладач працюють не з окремим студентом, а з групою загалом (лекція, семінарське заняття, збори тощо). З групою здійснюється керівництво художньою, спортивно-оздоровчою та іншою діяльністю, а також організація дозвілля. Звичайно, викладачеві треба знати особистість кожного студента, враховувати їх індивідуальні особливості. Але і навчальна, і виховна робота проводиться з групою, або через її офіційних представників (старосту, профорга, культорга та ін.).

Студентська група – спільність автономна й самодостатня. Вона здатна сама вирішувати свої внутрішні проблеми, а її активність пов'язана з соціальним життям факультету, університету, вирішенням проблем соціального характеру (студентські будівельні загони, участь у роботі органів студентського самоврядування тощо).

Студентська група формально-логічно характеризується як первинна, реальна, мала група, офіційно створена (зовнішньо організована), яка може вміщувати в себе й неформальні мікрогрупи. Вона створюється у вищому навчальному закладі, що обумовлюється потребами управління (як і клас у школі, група в дитячому садку).

Студент, звичайно, входить до складу різних соціальних груп. Виділяють такі види малих груп, в одній або в декількох із яких перебувають за період навчання студенти:

- студентська академічна група, існування якої обумовлене специфікою організації навчального процесу у ВНЗ та яка спеціально створюється для успішного здійснення навчально-виховних функцій;
- студентські наукові гуртки, науково-теоретичні семінари й проблемні групи, функціонування яких обумовлене необхідністю залучати всіх студентів сучасного ВНЗ до того чи іншого виду науково-пошукової роботи;
- студентські групи, існування яких зумовлене формою організації позанавчального виховного процесу та необхідністю розвитку громадсько-політичної й організаторської активності молоді, формування політичної її свідомості;
- трудові студентські групи, існування яких зумовлене необхідністю організації трудового виховання студентів і забезпечення їх потреби в праці;
- групи художньої самодіяльності та спортивні команди, організація яких зумовлена необхідністю естетичного й фізичного виховання студентів і задоволення їх потреб в активній художній діяльності та фізичному розвитку;
- побутові малі групи, які пов'язані з веденням домашніх справ, підтриманням родинних стосунків, проведенням культурного дозвілля та реалізації «хобі», розваг; ситуативні, епізодичні чи довготривалі групи, існування яких пов'язане з проведенням організованого спільного відпочинку та оздоровлення студентів, спільного проживання в гуртожитку;
- студентські групи, які виникають на основі особистих симпатій, приязні, взаємної привабливості та носять лише неформальний характер.

Ми будемо вести мову переважно про студентську академічну групу, яка визначається як відносно постійна в межах навчального року сукупність студентів, що об'єднані завданням гуртової навчально-професійної діяльності та перебувають у безпосередньому контакті один із одним. Вона становить собою один із основних елементів навчально-виховної системи вищої школи.

Варіанти соціально-психологічної структури студентської

групи:

- відсутність структури взагалі (кожен сам собою або наявні лише попарні зв'язки («діади»);
- структура, що формується (є мікрогрупи з декількох членів, інші залишаються самі по собі);
- конкуруюча структура (наявність 2-3 конкуруючих між собою мікрогруп);
- взаємодіюча структура (наявність декількох мікрогруп, що активно взаємодіють при організації та здійсненні спільної діяльності).

Емоційні (неформальні) взаємини в студентській академічній групі проявляються у всій своїй повноті та глибині. В юнацькому віці тривалість спільного проведення вільного часу в колі своїх ровесників найдовша. При характеристиці динамічних процесів в академічній групі виникає питання про те, хто бере на себе функції її організації, які особливості управління групою.

Формування студентського колективу вимагає проведення наступних заходів:

- Комплектування академічних груп з урахуванням психологічної сумісності людей.
- Створення соціально-ціннісної єдності шляхом роз'яснення значення навчання, його цілей і завдань, стимулювання роботи згуртуванню колективу.
- Розвиток ознайомлення студентів між собою, обрання друзів.
- Зміцнення авторитету старости групи та неформальних лідерів, попередження й психологічно виправдане розв'язання конфліктів між студентами.
- Піклування про студентів, знання їх потреб, інтересів, бажань.

З огляду на це, проблема соціально-психологічних передумов ефективності діяльності студентського колективу є багатогранною. Вона вимагає пильної уваги, як у період формування студентської академічної групи, так впродовж навчання у вузі.

Висновок. Робота в академічній групі успішною буде тоді, коли викладач звертає увагу на їх склад і організацію роботи. В

студентській групі перебувають студенти переважно одного віку, які мають спільну мету – отримання якомога більше знань від викладачів, або отримати диплом з тієї чи іншої спеціальності.

Під час навчання серед студентської групи формуються формальні і неформальні лідери, які впливають на психологічний і емоційний стан групи. Головне завдання викладача – знайти спільну мову з студентами певної групи. Велика помилка багатьох викладачів, які вважають, що існують подібні групи, і тому слід розробити ряд методик за якими викладати в тій чи іншій групі. Кожна академічна студентська група – це, як кожна окрема особистість, адже до кожної групи входять різні люди, а як ми знаємо однакових людей (студентів) не буває і тому однакових груп не може бути.

Джерела:

1. Мельник В.І. Соціально-психологічні чинники розвитку взаємин у студентській академічній групі [Електронний ресурс] / В.І. Мельник. – Режим доступу : http://www.psyh.kiev.ua/Соціально-психологічні_чинники_розвитку_взаємин_у_студентській_академічній_групі
2. Подоляк Л.Г. Психологія студентської групи [Електронний ресурс] / Л.Г. Мельник, В.І. Юрченко. – Режим доступу : http://www.psyh.kiev.ua/Подоляк_Л.Г.,_Юрченко_В.І.Психологія_студентської_групи
3. Коваленко О.М. Структура взаємин у студентській академічній групі, як показник її згуртованості [Електронний ресурс] / О.М. Коваленко. – Режим доступу : http://www.psyh.kiev.ua/Структура_взаємин_у_студентській_академічній_групі,_як_показник_її_згуртованості
4. Психологічні особливості студентської групи [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.horting.org.ua/node/1458>
5. Розвиток студентської групи, характеристика студентського колективу [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://uastudent.com/rozvytok-studentskoi-grupy-harakterystyka-studentskogo-kolektyvu/>

Стаття надійшла 17 грудня 2015 р.